

04/065

ROSS, Virginia – AKIN, Lynn: Children with learning disabilities and public libraries: an e-survey of services, programs, resources and training = Public Libr.Q. 21.vol. 2002. 4.no. 9-18.p. Bibliogr.

Tanulási fogyatékkal élő gyerekek és a közkönyvtár: elektronikus felmérés a szolgáltatásokról, programokról, forrásokról és képzésről

Felmérés [forma]; Gyermek- és ifjúsági olvasók; Közművelődési könyvtár; Szellemi fogyatékos olvasó

[A forrás-folyóirat az alábbi címen szerezhető be: HAWORTH DOCUMENT DELIVERY CENTER,

Haworth Press, Inc., 10 Alice Street, Binghamton, N. Y. 13904]

Mennyire megfelelő a tanulási fogyatékosággal (figyelem-összpontosítási zavar, diszlexia, diszgráfia stb.) élő amerikai gyermekek kiszolgálása a közkönyvtárakban? Egy elektronikus felmérésben a vonatkozó könyvtári programokat mérték fel Texas állam tíz régiójában. A felmérési eredmények megmutatják, hogyan elégítik ki a közkönyvtárak a tanulási rendellenességekkel élő gyermekek szükségleteit különféle szolgáltatások, programok, dokumentumok és a személyzet képzése útján.

(Autoref.)

TÁJÉKOZTATÁSI RENDSZEREK

Hálózatok, regionális rendszerek

04/066

STEPANOV, Vadim Konstantinovič: Hronika roždeniâ komp'uternyh setej = Biblioteka. 2003. 7.no. 57-61.p. Bibliogr. 6 tétel.

Számítógép-hálózatok születésének krónikája

Számítógép-hálózat

Az internet pályafutása 45 éve indult azzal, hogy az USA veszélyes kihívást látott a szovjet űrkutatási eredményekben. A kezdeti szupertitkos kutatások és gyakorlati megoldások előbb-utóbb átkerültek a civil életbe. A fejlődés főbb állomásai a következők:

- 1958: Az Élenjáró Kutatási Projektek Ügynöksége (ARPA) feladatává lettek azok a kommunikációbiztonsági kutatások, amelyek produktumai egy atomháború körülményei között is működnek.
- 1967: Az ország különböző helyeire telepített számítógépek közötti kapcsolat telefonhálózaton keresztül történt megteremtésével megszületik az ARPANet. – Az első két ARPANet-csomópont Los Angelesben és Stanfordban kezd működni.
- 1969: A csomópontok szaporodásával az ARPANet mind fontosabbá válik.
- 1971: Színre lép az elektronikus posta, megjelenik a „kukac”.
- 1974: Az ARPANet első civil változata a Telnét.

- 1977: A hálózat az USA-ban és Európában a telefonvonalakon kívül műholdas vonalakat és rádiócsatornákat is igénybe vesz.
- 1983: Az év januárjában „szentesítik” a TCP/IP-t, amely különféle hálózatok összekapcsolását teszi lehetővé. Ez tulajdonképpen az internet születésnapja. – Az NSF szuperszámítógépekkel köti össze – NSFNet néven – a számítóközpontokat. Ennek katonai megfelelője a MILNet.
- 1990: színre lép az FTP.
- 1991: Megjelenik a Gopher, a World Wide Web, valamint a HTTP.
- 1993: Az első grafikai interfész a Mosaic böngésző.
- 1994: Tömeges használat igényével születik meg a Netscape Navigator.
- 2002: Az internet-használók száma világszerte 689 millió, Oroszországban 8,8 millió.

(Futala Tibor)

Orvostudományi tájékoztatás

04/067

HADDOW, Gaby: Focusing on health information: how to access information quality on the internet = Aust. Libr.J. 52.vol. 2003. 2.no. 169-177.p. Bibliogr.

Egészségügyi tájékoztatás: hogyan találjuk meg a minőségi információkat az interneten?

Hatékonyság; Számítógép-hálózat; Tájékoztatás-egészségügyi

A világhálón igen sok, eltérő minőségű egészségügyi információ érhető el. A könyvtári szakfolyóiratok közül a *Health Information and Libraries Journal* és a *Journal of the American Society for Information Science and Technology* 2002-ben több cikkben foglalkozott azzal, hogyan lehet az internetes információk minőségét értékelni; ezek a fo-

lyóiratok azonban meglehetősen specializáltak, a *HILJ* az orvosi könyvtáraknak, a *JASIS&T* pedig elsősorban a kutatóknak szól. Fontos lenne, hogy a könyvtárak minden típusában dolgozó szakemberek tisztában legyenek azzal, hogy ezzel a kérdéskörrel foglalkozni kell.

Az információk minőségét számos tényező befolyásolja. A hagyományos kiadói tevékenység során a minőség biztosítása a folyamat részét képezte. A könyvtárak a megbízható kiadók és szállítók kiválasztásával (is) biztosítják gyűjteményük színvonalát. Az interneten a keresőgépekkel összegyűjtött információk minősége viszont nagyon egyenetlen. Az egészségügyben ugyanakkor a minőség a kezelés eredményességét jelenti, annak hiánya pedig beláthatatlan károkat okozhat, ezért ezen a területen elengedhetetlen a minőségi kritériumok kidolgozása és alkalmazása.

Amíg az online információkhoz csak speciális adatbázisokban lehetett hozzáférni, a visszakeresésben csak a relevancia és a használói igények foglalkoztatták a szakembereket. Ez a koncepció már nem használható: az információk a tudomány berkeiből kikerültek a nyilvánosság elé. A minőség jellemzőinek, illetve összetevőinek ismertetése után (minőség, műszaki minőség, relevancia, a résztvevők minőség-értelmezése – Klobas és mások munkáiban), a cikk felhívja a figyelmet az angol *DISCERN-kézikönyvre*, amely az egészségügyi információk felhasználóinak segít a nyomtatott irodalom minőségének megítélésében; ennek több ismértve is alkalmazható az elektronikus források értékelésére.

Közismert, hogy a világhálón található információk némelyikének minősége az orvostudomány szempontjából kifogásolható, ezért veszélyes is azok számára, akik nem rendelkeznek a szükséges tapasztalatokkal. Korábban ezek az információk nem voltak ilyen mértékben hozzáférhetőek, ezért fontos lenne a nagyközönség számára rendelkezésre álló egészségügyi információkat pontosságuk, teljességük és használhatóságuk szempontjából megvizsgálni. (Felmerül az időszerűség és a megbízhatóság igénye is.) Lényeges az is, milyen szöveggörnyezet-

ben jelenik meg az adott információ az Interneten, hiszen az orientálja az érdeklődőt az információ céljáról, célközönségéről és hitelességéről.

Az egészségügyi információk minőségi értékeléséhez számos segédlet van már forgalomban, és a bennük szereplő ismérvek (néhányat fel is sorol a cikk függeléke) vezérfonalként, szabályzatként (codes of conduct), útmutatóként is szolgálhatnak. Egy hétköznapi példa ismertetése után (mi található arról az interneten, hogy mit kell tenni egy lázas kisgyerekkel) rátér arra, hogy mi a gyakorló könyvtárosok és az információs menedzserek feladata. Nem elegendő ugyanis, ha csak elvezetnek az internetes információkhoz, mint a nyomtatott kiadványok esetében – hiszen az utóbbiak gondos szelekció után kerülnek az állományba, a világhálón pedig nem ez a helyzet. Ezek a szempontok főleg a

közkönyvtárakban lényegesek, hiszen sokak számára azok jelentik az elsődleges forrást.

Több módszerrel is biztosítani lehet, hogy a használók minőségi egészségügyi információhoz jussanak:

- ha a könyvtár megbízható egészségügyi oldalakat szerepeltet weboldalán,
- rövid útmutatót készít (az olvasók részére) azokról a kritériumokról, amelyekkel az információk minősége felmérhető,
- rövid tájékoztatósi foglalkozásokat iktat be a minőség kérdéséről az internet-használattal foglalkozó képzés során.

A függelékben tíz fontos internetes egészségügyi oldal címe is szerepel.

(Murányi Lajos)

VEZETÉS, IRÁNYÍTÁS

Általános kérdések

04/068

LISKER, Peter: Say what you mean, mean what you say – communication techniques to enhance your library = Public Libr.Q. 21.vol. 2002. 4.no. 3-8.p.

Mondd azt, amit gondolsz, és komolyan gondold, amit mondasz – technikák a hatékony kommunikáció előmozdítására

Kommunikáció -vezetésen belül; Vezetés

[A forrás-folyóirat az alábbi címen szerezhető be:
HAWORTH DOCUMENT DELIVERY CENTER,

Haworth Press, Inc., 10 Alice Street, Binghamton, N. Y. 13904]

A könyvtári munka során igen sok olyan szituáció merül fel, amikor barátságosan és szakmailag korrekt módon kell cselekedni és megnyilvánulni. A használókkal minden alkalommal bőséges információt közöljünk, lehetőség szerint több alternatívát is kínáljunk (például a felszólításokat és előjegyzési értesítéseket telefonon, levélben vagy e-mailben is tudathatjuk).

A vezetők ismerjék el a beosztottak kiváló teljesítményét, és ne hagyják szó nélkül a kisebb eredményeket sem. Elektronikus levélben is el lehet a di-